

Andrzej Dombrowski

NABUDYNKOWY LĘG KRĘTOGŁOWA *JYNX TORQUILLA*

W dniu 2 VI 2005 r. prowadząc liczenia ptaków we wsiach pod Siedlcami wykryłem nietypowo umiejscowiony lęg krętogłowa *Jynx torquilla*. We wsi Czepielin (powiat siedlecki, woj. mazowieckie) we wschodniej ścianie dawnej kuźni, a obecnie magazynu, znajdowało się gniazdo tego gatunku. Obserwowałem kilkakrotnie wchodzenie ptaka z pokarmem do szczeliny znajdującej się pomiędzy kamieniami, z których była zbudowana ściana budynku. Szczelina znajdowała się na wysokości około 3,5 m oraz około 0,7 m poniżej szczytu dachu. W szczelinie przypuszczalnie znajdowały się pisklęta, ponieważ dorosłe ptaki intensywnie znosiły pokarm.

Jest to nietypowe miejsce gniazdowania tego gatunku, który generalnie zasiedla dziuple (Gotzman i Jabłoński 1972). Krętogłów wykazywał dużą plastyczność w umiejscowieniu lęgów w Czechach, gdzie gniazdował głównie w dziuplach, ale również w różnych jamkach w ziemi, np. w norach brzegówki *Riparia riparia*, w otworach w murach, otwartych słupkach i różnych półdziuplach (Havlin 1983, Hudec i Malkova 2005). Cramp *et al.* (1994) podają informacje o lęgach w ścianach budynków i w skarpach, natomiast Glutz von Blotzheim i Bauer (1994) donoszą o wyjątkowych lęgach na budynkach, oraz w norach po zimorodku *Alcedo atthis*.

Literatura

- Cramp S. (ed.). 1994. Wryneck *Jynx torquilla*. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of Western Palearctic. Vol. IV, Oxford University Press.
- Glutz von Blotzheim U. N., Bauer K. M. 1994. Handbuch der Vogel Mitteleuropas. 9. Aula-Verlag. Wiesbaden.
- Gotzman J., Jabłoński B. 1972. Gniazda naszych ptaków. PZWSZ., Warszawa.
- Havlin J. 1983. *Jynx torquilla* (L.) – Krutihlav obecny. W: Balat F. *et al.* (ed.). Fauna CSSR, 23, Ptaci – Aves 3/1. s. 177-185.
- Hudec K., Malkova P. 2005. *Jynx torquilla* (L.) – Krutihlav obecny. W: Hudec K., Štátný K. (ed.). Fauna ČR. Ptáci 2/II. Vyd. 2. Academia, Praha. s. 1096-1102.

Adres autora:

Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne, e-mail: adomb@wp.pl

NABUDYNKOWY ŁĘG KRĘTOGŁOWA *JYNX TORQUILLA*

Summary

On 2 June 2005 I found a nest of the Wryneck *Jynx torquilla* in a crack in the wall among the stones of the former forge in Czepielin village (52°13,817'N, 22°23,823'E). I observed an adult bird with food entering this crack several times, which suggested feeding nestlings.

Key words: nest, building, Wryneck *Jynx torquilla*.

Received – January 2020, accepted – July 2020

Krzysztof Mortka

NIETYPOWA LOKALIZACJA ŁĘGU BRZEGÓWKI *RIPARIA RIPARIA*

Dnia 6 VIII 2020 r. wykryłem nietypową lokalizację łągu brzegówki *Riparia riparia*. Gniazdo znajdowało się w szczelinie betonowej ściany kanału w Warszawie, na wys. ok. 5 m nad wodą i około 40 m od brzegu Wisły (fot.). Z całą pewnością ptaki nie mogły wydrążyć nory w betonie i zajęły gotową, długą szczelinę. Ptaki co kilkadziesiąt sekund podlatywały i wchodziły na kilkanaście sekund do szczeliny co sugerowało obecność karmionych piskląt. Brzegówki drażą nory łągowe w piasku lub żwirze, rzadziej glinie, czy torfie (Glutz von Blotzheim i Bauer 1985, Chmielewski i Nawrocki 2007) i dlatego powyższa sytuacja należy do nietypowych, bowiem ptaki zajęły gotowe miejsce, w którym norki wydrążyć się nie da delikatnym dziobem.

Chociaż stosunkowo rzadko opisuje się nietypowe miejsca gniazdowania brzegówki, to wyjątkowo zlokalizowano zajęte szczeliny w murach, rurach odwadniających, utwardzonych odpadach z tartaków, w osadach ściekowych, a w Skandynawii w warstwach darniowych dachów (Glutz von Blotzheim i Bauer 1985). W Polsce do nietypowych miejsc należą łągi zlokalizowane w rurach kamiennego umocnienia Odry, w szczelinach ceglanych murów, w ścianach hałd popiołów (Kuzniak 2000, Tomiałoć i Stawarczyk 2003, Chmielewski *et al.* 2008, Tomiałoć *et al.* 2020).